

HELENA IMMONEN

OPERAATIO AAVIKKO- KETTU

CRIME
TIME

HELENA IMMONEN

OPERAATIO AAVIKKO- KETTU

**CRIME
TIME**

Helsinki

Tämän kirjan kirjoittamista ovat tukeneet WSOY:n kirjallisuussäätiö sekä Taiteen edistämiskeskus.

Copyright © Helena Immonen ja Docendo 2022

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Tämän teoksen tekstin ja kuvien jäljentäminen ilman lupaa painamalla, monistamalla, skannaamalla tai muilla tavoin kielletään tekijänoikeuslain mukaisesti.

Kansi: Jussi Jääskeläinen

Graafinen suunnittelu: Noora Ohvo

Kustantaja:

Docendo, Jyväskylä

puh. 044 7270 250

info@docendo.fi

www.docendo.fi

ISBN 978-952-382-368-6

Painettu EU:ssa

*Omistettu Afganistanissa palvelleille sekä
tämän ajan sotien uhreille ympäri maailmaa.*

Prologi

Joakim Karhu käveli Siltakatua pitkin kohti toria. Joensuu oli myöhään tiistaiyönä hiljainen, vain yksinäinen varpunen lehahti penkin kulmalle ihmettelemään myöhäistä kulkijaa. Ilma oli kevättä täynnä, mutta Joakim ei sitä huomannut. Askel kävi raskaaksi, mutta hän jatkoi jalkojensa nostelua yhtä kaikki.

Hikiset kädet kaivoivat postikortin tuulitakin taskusta. Joakim pyöritti korttia hetken käsissään. Hengitys kiihtyi, ja hän otti keltaisesta postilaatikosta tukea, kun tunsi jalkojensa voimien kaikkoavan.

Hän oli tehnyt kaksi virhettä. Toinen, paremman luokan virhelaskelma varautumisaikataulussa, oli johtanut hänet tilanteeseen, jossa hän joutui turvautumaan Suomen postiin tärkeän viestin perille saamiseksi. Se jos mikä sai miehen hermostumaan. Ja viestistä riippui niin paljon.

Joakim sujautti postikortin Kauppatorin kulmalla olevaan postilaatikkoon. Hiki helmeili otsalla, vatsa muljahdelti.

Ensimmäinen virhe oli silti ollut pahin. Se oli tuonut hänet tänne hoippuvin askelin, sisuskalut tullessa.

Joakim hengitti hetken syvään, otti kouristukset vastaan. Sitten hän irtaantui postilaatikosta ja jatkoi Siltakatua eteenpäin. Vauhti hidastui, ja kun Joakim saavutti Joensuun kanavan, hänen täytyi tarrautua kaiteeseen ja oksentaa. Vatsan sisältö levisi pitkin tummaa vettä.

Joakim ylitti lyhyen sillan ja pysähtyi. Kipu levisi ja otti vallan, kietoi hänet sisäänsä.

Aikaa ei olisi enää paljon.

Joakim laskeutui rapistuneet portaat alas ja horjahti ruskehtavalle nurmikolle. Nopeasti hän nousi kuitenkin ylös ja jatkoi verkkaisesti oksiaan ojentelevien lehmusten alle. Hän vilkaisi vasemmalle, jossa Ilosaari vietti rauhallista kevätyötä. Saaresta kuului kevyttä keskustelua ja pullojen kilinää. Ehkä nuoriso oli ottanut varaslähdön kesään.

Pielisjoki virtasi välissä voimalla.

Kaksipäisen kotkan patsaan juurelle Joakim lopulta rojahti. Patsas oli aivan Kanavaniemen kärjessä, näkyi hyvin joelle päin. Pielisjoen kanavoinnin muistomerkki oli alun perin pystytetty 1879. Venäjän silloisen tsaarin Aleksanteri II:n nimi kaiverrettiin patsaaseen, joka myöhemmin miellettiin sortovallan symboliksi ja räjäytettiin. Patsaan jäännökset löytyivät myöhemmin erään kartanon vintiltä, kun nostettiin ja palautettiin paikalleen 1961.

Nyt kaksipäinen kotka saisi jälleen todistaa historiankirjoihin jäävää käännettä Suomen tarinassa.

Joakim Karhu sulki silmänsä ja pinnisteli pitääkseen itsensä tässä maailmassa. Käsi kaivoi tuulitakin taskusta vanhan nokialaisen. Vain vaivoin Joakim sai painettua kolme numeroa puhelimeen.

– Hätäkeskus, kuinka voin auttaa?

– Se on Joakim Karhu tässä terve, Joakim lähes kuiskasi puhelimeen. Hengittäminen kävi vaikeaksi, hänen sisäelimensä korvensivat kuin kasa kekäleitä olisi tungettu hänen sisäänsä. – Miut on myrkytetty. Oon Joensuussa Kanavanienemessä. Tässä kaksipäisen kotkan patsaalla.

– Sanoitteko, että teidät on myrkytetty? nainen varmisti. Päivystäjä oli jo välittänyt tehtävän eteenpäin, työskenteli kahteen suuntaan yhtä aikaa.

– Kyllä. Suosittelen laittamaan vähän paremmat hanskat käteen, kun tuutte hakemaan... Joakimin ääni hiipui. Hän näki mustaa, tunsi kuoleman tarttuvan itseensä kiinni.

– Ambulanssi on tulossa. Koettakaa kestää hetki, nainen puhelimesta rauhoitteli.

– Ja niin... Joakim mutisi huuliensa välistä. – Soittakaa Puolustusvoimille.

– Puolustusvoimille? nainen varmisti.

– Niin. Mie oon niiden everstiluutnantti. Sanokaa, että tästä kaikki vasta alkaa.

OSA I

PETO

Edellisenä päivänä

Jostain liikenteen melun seasta kuului aasin itsepäinen kiljunta. Ylikersantti Joni Koivu haravoi katseellaan ruuhkaista kaupunkia ja huomasi paikalleen jumittuneen aasin tien laidassa, hieman heistä eteenpäin. Nuori poika komensi aasia, turhaan. Pojan vierelle harppoi hieman vanhempi poika, kenties veli, ja iski aasia terävästi kepillä takamukseen. Aasi kiljahti, mutta nytkähti liikkeelle. Vaunut alkoivat vyöryä eteenpäin, ja pienempi pojista kiirehti hyppäämään niiden kyytiin. Aasi kärryineen katosi liikenteen sekaan.

Kuiva tuuli puhalsi Jonin kasvoille, ja varusteiden alla hikinoro etsi tietään selkää pitkin alaspäin.

Jonin käsi lepäsi rynnäkkökiväärin päällä. Hän oli tietoinen kaikista äänistä ja liikkeistä ympärillään. Suomalaisen sotilasajoneuvot hänen takanaan, katu ja sen vilinä ympärillään. Kaikkiällä haisi diesel.

Juuri kun Joni oli aikeissa tarttua vesipulloon ja juoda, eversti Jussi Karppinen asteli pitkin askelin ajoneuvojen luokse.

– Lähdetään, hän sanoi, avasi auton takaoven ja hyppäsi sisään.

Ennen kuin nousi matkustajan paikalle, Joni heilautti kättään ja nyökkäsi varajohtajalleen, kersantti Riku Steniukselle, joka olisi toisen auton kyydissä. Stenius heilautti kättään. Sitten Joni kiskaisi raskaan panssarioven kiinni.

– Hit it Andy, Joni sanoi.

Alikersantti Antti Kajander siirsi vaihteen päälle ja painoi kaasua.

– Ai, ai Johnny.

Suomalaisten ajoneuvot sujahtivat liikenteen sekaan. Afganistanin liikenne oli sekamelska autoja, aaseja, kameleita ja muuleja, mitä milloinkin. Se oli täynnä tööttäyksiä, huutoja, hiekkapölyä ja äkkijarrutuksia. Täynnä elämää.

He ajoivat ruuhkaisen kaupungin liikenteen tahtiin. Joni vilkaisi sivulleen, huomasi valkokeltaisen Toyotan ja hymähti. Muutaman sadan metrin ajomatkan aikana hän bongasi vielä viisi samanlaista autoa.

Toyota oli Afganistanin suosituin auto. Entisen presidentin Hamid Karzain veli Mahmud Karzai oli tehnyt Toyotan kanssa laajan sopimuksen, ja pian japanilainen auto oli valloittanut Afganistanin kadut. Kriisinhallintajoukot kiinnittivät kuitenkin eniten huomiota valkokeltaisiin porrasperäisiin malleihin: Niistä nimittäin varoiteltiin joka välissä, sillä niitä pidettiin yleisimpinä autopommiautoina. Varo valkokeltaista sedania, niissä on aina pommi, oli Joni kuullut useitakin kertoja palveluksensa aikana. Hän muisti miten oli säikähtänyt nähtyään ensimmäisen sedanin – ja pian tajunnut, että samanlaisia autoja näki kaupungissa var-

maan sata päivässä.

Siksi auton näkeminen huvitti häntä. Tottuneesti hän pisti autojen sijainnin merkille, mutta valkokeltaisen värin näkeminen ei aiheuttanut enää sen kummempia tuntemuksia.

Autojono saapui kaupungin portille. Kärkiautossa istuvan Jonin hengitys rauhoittui hieman, kun he pääsivät kaupungista ulos. Edessä olisi ainakin puolenpäivän matka paahtavan auringon alla.

Eilen Joni oli vielä kuvitellut, että edessä olisi tavanomainen viikko tukikohdassa Mazar-i-Sharifissa ja partioimassa. Hän oli aloittanut aamunsa punttisalilla ja oli tuskin saanut treeninsä tehtyä, kun Antti oli tullut kertomaan, että seuraavalla viikolla tiedossa ollut vierailu tärkeän afgaanipäällikön luona olikin aikaistunut. Matkaan olisi lähdettävä tunnin sisään. Liikkuminen Afganistanissa saattoi olla varsin hidasta, ja kyseinen päällikkö asui kohtuullisen kaukana. Tapaaminen oli kuitenkin tärkeä, joten joukko lähtisi tapaamiseen ja yöpyisi italialaisten tukikohdassa matkan varrella.

Joni oli käynyt pikaisesti suihkussa, pukeutunut vaatteet ja varusteet, ja oli ollut valmis lähtöön varttitunnin sisällä. Ryhmänjohtajana Joni oli käynyt tilannekeskuksessa tarkistamassa viimeisimmät ohjeet sekä tunnukset ja koodit. Ajoneuvot oli normaalin käytännön mukaisesti huollettu edellisenä iltana partiosta paluun jälkeen, joten kaikki oli ollut lähtövalmiina.

Jonille päivää määrittävä hetki oli aina aseensa lataaminen ja varmistaminen ennen tukikohdasta poistumista. Kun he lähtivät Afganistanin ulkomaailmaan, he olivat sota-

alueella. Jokainen päivä saattoi olla viimeinen, mutta selaista ei tietenkään voinut ajatella. Vaikka ajattelihan sitä, mutta illalla punkassa tai yön unettomina tunteina. Mutta ei silloin, kun portista ajettiin ulos. Jonille juuri aseensa lataaminen oli rutiini, joka asetti hänet sotilas-moodiin. Tunne oli tuttu Suomen ja Venäjän välisestä sodasta, jossa Joni oli taistellut, haavoittunut – ja tappanut.

Se sota oli jo ohi. Mutta täällä, kangastuksenomaisessa maassa, ikuinen sota jatkui.

Sota länsimaalaisten osalta olisi pian ohi. Kun Yhdysvallat oli presidentti Donald Trumpin kaudella ilmoittanut vetäytymisestäään, oli se asettanut lähtöajan myös muille länsimaille. Presidentti Joe Biden oli pitänyt lähdöstä kiinni, joten suomalaisetkin katkoivat nyt piikkejä aamukammoistaan. Ilman Yhdysvaltoja Afganistaniin ei kannattanut eikä voinut jäädä.

Kun Joni oli vuosi Suomen ja Venäjän välisen sodan jälkeen kuullut, että Afganistanin-operaatio päättyisi, hän oli anonut vaimoltaan Meriltä, että saisi lähteä. Heidän rakas tyttärensä Neea oli täyttänyt vasta yhden vuoden, kun Joni laittoi hakemuksen sisään.

Sodasta oli liian vähän aikaa, haavat eivät olleet parantuneet, sen Joni tiesi. Oliko järkevää lähteä näin pian, oli Meri kysynyt. Kestätkö, jaksatko? Mutta Gotlannin vapautusoperaation seurauksena kuollut Jonin paras ystävä Musti vieraili edelleen hänen unissaan. Ja juuri sen takia Joni tiesi, että hänen oli tehtävä tämä. Hänen oli päästävä Afganistaniin, Mustin synnyinmaahan, tehtävä edes pienen pieni osansa operaation mukana.

Afganistanin-operaatioon osallistuminen oli ollut Mus-

tin ja Jonin yhteinen haave. Mustin vielä enemmän, luonnollisesti. Kun paras ystävä oli nyt poissa, Joni koki velvollisuutta auttaa tämän synnyinmaata. Hän oli nähnyt kouluja ja terveysasemia, jotka länsiliittouma oli rakentanut. Tavannut lapsia, jotka kävivät niitä kouluja sekä ihmisiä, joita oli autettu terveysasemilla. Hän tiesi äitiyskuolleisuuden vähentymisestä sekä siitä, miten puhtaan juomaveden saaminen paransi ihmisten elämää.

Mutta kaikki ei tietenkään ollut onnistunut. Esimerkiksi Suomen rakentamasta naisvankilasta oli lopulta tullut bordelli. Suomalaisten halu auttaa oli vilpitön, mutta lopputulos saattoi jäädä kehnoksi. Silti Joni uskoi, että suomalaiset olivat tehneet paljon hyvää. Mutta mitä siitä jäisi jäljelle, kun he lähtisivät? Oliko heidän läsnäolostaan lopulta mitään pysyvää hyötyä Afganistanille? Voisivatko heikoimmassa asemassa olevat päästä parempaan elämään täällä, karussa vuoristomaassa?

Ajatukset olivat raskaita mutta välttämättömiä, ainakin niin Joni ne itselleen selitti. Hän kantoi huolta eri tavalla kuin aiemmin kotimaassa. Suomen ja Venäjän välisen sodan jälkeen Joni oli ollut pitkään kotona. Yrittänyt sopeutua, onnistunutkin. Meri ja Neea auttoivat häntä siinä. Kun Meri palasi opintoihin yliopistolle, Joni jäi vanhempainvapaalle. Hän katsoi tyttärensä kasvavan ja oppivan joka päivä jotain uutta, sai siitä voimaa ja iloa. Hän leikki ja lorui, vaihtoi vaippoja ja nukutti, kävi vaunulenkkeillä. Hän rakasti jokaista hetkeä, mutta silti, kaikesta huolimatta, jossain sydämessä oli ontto kohta, joka säteili kipua. Vihlovaa, raastavaa kipua.

Joni tiesi, että se ontto kohta oli Musti.

Siksi hän oli lähtenyt.

Antti hidasti vauhtia ja pysäytti auton keskelle aroa. Lauma vuohia asteli verkkaisesti tien yli. Niiden paimen hätyytteli eläimiä laiskan oloisesti. Jos ei ollut kiire minnekään, miksi kiirehtiä.

Kun lauma oli ylittänyt tien, matka jatkui. Joni katseli ulos ikkunasta. Oli kevät, ja täälläkin se tarkoitti vehreyttä, elämän uutta alkua. Ruoho vihersi silmäkantamattomiin. Ei menisi kuukauttakaan, kun samalla paikalla näkyisi vain kuivaa aroa.

Nyt Joni oli täällä, viimeisessä rotaatiossa. Melkein neljä kuukautta takana, ei paljon edessä. Kohta kaikki suomalaiset joukot poistuisivat maasta muiden länsimaiden mukana.

Matka tuntui jatkuvan loputtomiin, mutta Joni oli tottunut pitkiin siirtymiin. Afganistan oli suuri ja vaikeamaastoinen maa, eikä koskaan voinut täysin ennakoida, kauanko matkan taittamiseen kului aikaa.

Ikkunasta näkyä aroa, mutta välillä myös keskeneräisiä rakennustyömaita. Jotkin työmaat olivat olleet kesken jo pitkään, lahjoitusrahat oli kulutettu, kenties iso osa oli mennyt työnjohtajan taskuun. Sellaista näki täällä paljon.

He saapuivat oikeaan kylään melkein kolmen tunnin ajamisen jälkeen. Kylän laitamilla heitä vastaan jolkotteli muutama kulkukoira.

Kylä oli pieni maalaiskylä, ehkä parisataa asukasta, mutta sen keskellä oli suuri ja hieno talo, linna suorastaan. Joni oli kuullut huhuja, että lukaali oli rakennettu länsimaiden tukirahoilla, jotka mutkien kautta olivat päätyneet afgaanipäällikölle. Niin tai näin, sillä ei ollut heille nyt väliä. Tapaamiset ja suhteiden luomiset olivat osa heidän tehtävänsä

Afganistanissa. Jos he halusivat saada jotain aikaan, täytyi tanssia paikallisia tansseja. Ei täällä kukaan välittänyt suomalaisesta tangosta.

Antti hidasti vauhtia ja he matelivat katua eteenpäin. Savitaloja oli vieri vieressä kadun varrella. Eikä katukaan ollut varsinaisesti katu, hiekkatie ennemminkin.

Yhden talon kulmalla, hieman varjossa, seisoi mies ruskeissa housuissa ja harmaassa paidassa. Miehellä oli harmaa huivi kaulalla. Se peitti osan kasvoista, mutta heidän ajaessa ohi miehen ja Jonin katseet kohtasivat. Mies näytti yllättyneeltä, jopa säikähtäneeltä.

Joni sävähti. Mies näytti tutulta, eräältä CIA:n operaattorilta. Joni oli nähnyt hänet pari kertaa tukikohdassa. Tyypin lempinimi oli Beast, Peto. Se oli nimi, jota kuis-kittiin tämän selän takana. Kasvokkain häntä puhuteltiin Royna. Joni ei tiennyt, oliko Roy miehen oikea nimi – tuskin.

Tilanne kesti vain hetken. Mies kääntyi pois, ja Joni ehti nähdä ruskean selkärepun katoavan kulman taakse.

Mitä Peto teki täällä? Vai oliko se edes ollut hän? Joni oli nähnyt miehen niin nopeasti, että alkoi jo epäroidä.

Autojono ajoi suuren muurin portista sisäpihalle. Afgaanipäällikön turvamiehet seisoivat pihalla vastaanottamassa eversti Karppista.

Joni nousi autosta, Antti jäi paikoilleen. Eversti Karppinen ja tulkki valmistautuivat menemään sisälle hulppeaan kartanoon.

– Pari tuntia maksimissaan, luulisin, Karppinen sanoi Jonille. – Paitsi jos oikein hyvin menee, sitten voi mennä iltaan asti.

Afgaanit olivat taitavia neuvottelijoita, suomalaisille suoraan puheeseen ja toimintaan tottuneille kimurantteja vastapuolia. Mutta jos neuvotteluissa päästäisiin hyvään lopputulokseen, sitä usein seurasi kutsu ruokapöytään. Afgaanit olivat myös erittäin vieraanvaraisia ihmisiä, eikä sellaisesta ollut suotavaa kieltäytyä.

Joni seurasi katseellaan, kuinka eversti ja tulkki kävelivät turvamiesten saattamina lokaalin itäsiiven ovista sisään. Joni painoi kartanon piirteitä mieleensä. Se oli iso, uudehko ja okranvärinen rikkaan miehen talo, jossa näytti olevan päärakennus sekä itä- ja länsisiivet.

Joni katsahti kelloonsa ja otti pihalla muutaman askeleen, verrytteli puutuneita raajojaan.

Toisessa ajoneuvossa olleet sotilaat nyökkäsivät Jonille ja lähtivät sitten portista ulos kadulle partioimaan. Joni painoi Selex-radionsa tangentin pohjaan, testasi toimivuuden. Muurin toiselta puolelta joku kuittasi painamalla tangenttia myös.

Anttikin nousi lopulta autosta ja otti takakontista repunsa, kaivoi sieltä jotain. Joni käyskenteli auton ja kartanon välillä. Piha oli suuri, itäsiipeen oli Jonin kohdalta matkaa vajaat sata metriä, mutta Joni näki, että piha kaartui kartanon taakse puutarhaksi. Muutama turvamies oli jäänyt ulos, luultavasti heitä vahtimaan. He seisoskelivat Kalašnikovit kaulalla hiljaisesti jutellen ja aina välillä suomalaisia vilkuillen.

Joni nosti vesipullon huulilleen ja joi. Auringon polte kihelmöi poskilla, mutta onneksi lippalakki varjosti silmiä. Valo oli liian kirkas täällä, häikäisevä. Joni muisti elävästi sen, miltä ilma oli tuoksunut, kun hän oli astunut lento-

koneesta ulos. Hiekalta ja kuivuudelta.

Sitten Joni kuuli äänen. Kuin vihellys. Niska jännittyi, iholla kihelmöi. Hän kääntyi kohti kartanoa ja ehti juuri nähdä, kuinka ohjus iskeytyi afgaanipäällikön lukaaliin. Seurasi valtava räjähdys, kun suuri liekkiroihu sivalsi kohti taivasta ja kuuma räjähdysaalto paiskasi Jonin maahan.

Salamurha. Kyberisku.

Salainen tehtävä Afganistanissa.

Operaatio Aavikkokettu on alkanut.

Suomalainen upseeri murhataan pahamaineisella novitsok-hermomyrkyllä. Ennen kuolemaansa hän lähettää Riina Koivulle salaperäisen postikortin.

Riinan veli Joni palvelee suomalaisessa kriisinhallintajoukossa Afganistanissa. Eletään viimeisiä hetkiä ennen länsijoukkojen vetäytymistä, kun Jonin ryhmä joutuu yllättäen Yhdysvaltojen ohjusiskun sijaiskärsijäksi. Iskun seurauksena Joni ajautuu taistelujaparinsa kanssa eroon ryhmästään ja sotkeutuksi mukaan CIA:n operaattorin salaiseen tehtävään.

Tiedustelulaitoksella työskentelevä Riinan aviomies Mikael määrätään tutkimaan suomalaisupseerin salamurhaa, ja pian hänelle selviää tapaukseen liittyvien panosten vakavuus.

Samaan aikaan Riina selvittää murhatun upseerin hänelle jättämiä vihjeitä. Myös Venäjän sotilas-tiedustelun agentit ovat vihjeiden perässä, ja vaarallinen kilpajuoksu salaisuuden selvittämiseksi alkaa.

Helena Immonen jatkaa Operaatio Punaisen ketun tarinaa itsenäisellä, kansainvälisen tason jännitysromaanilla.

Kannen kuva ja suunnittelu Jussi Jääskeläinen
Kannen taitto Noora Ohvo

ISBN 978-952-382-368-6

CRIME
TIME